

Milieukrant

Stichting Milieuzorg Zeist e.o.

37^e jaargang, augustus 2012

www.milieuzorgzeist.nl

Dankwoord

Onze Stichting bestond op 21 december 2011 maar liefst 40 jaar. Aan dit jubileum besteedt Erik Notenboom in deze Milieukrant aandacht. Het bestuur bedankt alle donateurs en vrijwilligers uit het verleden en heden die door hun (financiële) bijdrage ervoor gezorgd hebben dat een van de oudste natuur- en milieu-organisaties van Nederland nog steeds bestaat.

Het bestuur bedankt alle donateurs die inmiddels hun donatie voor 2012 hebben overgemaakt. Door deze bijdrage kunnen wij blijven doorgaan met ons werk dat erop gericht is natuur en milieu in Zeist en directe omgeving zoveel mogelijk te behouden. Uiteraard hopen wij dat de donateurs die nog geen donatie hebben overgemaakt dit dankzij deze herinnering alsnog doen.

Onze nieuwe site

Tevens vragen wij uw aandacht voor onze recentelijk geheel vernieuwde website www.milieuzorgzeist.nl. Op deze site vindt u o.a. artikelen over zaken op het gebied van natuur en milieu alsmede mededelingen van onze Stichting. Het bestuur heeft lang nagedacht over de vraag of de website van de Stichting moest worden vernieuwd of niet. Ten eerste omdat het bestuur van mening was dat de oude website niet goed aansloot bij hetgeen de Stichting beoogt en uitdraagt. De site was o.i. te zakelijk en te weinig "groen". Bovendien was de site destijds zo opgezet dat een deel van het beheer moest worden uitbesteed aan een externe kracht hetgeen uiteraard kosten met zich

bracht. Bovendien bleek uit de aan de site gekoppelde teller dat de site zeer regelmatig wordt bezocht waardoor het des te belangrijker is dat de site – ons uithangbord naar derden - een mooi en voor de bezoeker makkelijk te bedienen site is. Toen een professioneel bureau bereid bleek een nieuwe site niet alleen qua lay-out maar ook qua technische opzet voor een gereduceerd tarief te ontwerpen heeft het bestuur dit aanbod graag aangenomen. De nieuwe site is niet alleen eigentijdser en rustiger van opzet maar heeft tevens het grote voordeel dat de site bijna geheel door het bestuur kan worden beheerd.

Ben de Wolf

Inhoud van deze krant

Stichting Milieuzorg Zeist 40 jaar. Een terugblik	2
Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028	4
Burgerparticipatie in Zeist	6
Nieuws van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o.	7
ANBI-status voor SMZ	10
Verslag lezing "De honingbij in gevaar"	11
Wist u dat . . .	12

Stichting Milieuzorg Zeist 40 jaar

Een terugblik

Na een conferentie over de (achteruitgang van de leef-omgeving) in Stockholm in 1968 neemt de bezorgdheid hierover toe. Ook in Nederland. Tijdens een cursus over de milieuproblematiek, georganiseerd door mevr. E. Aiking-van Wageningen leerden de dames Babs Riemens-Jagerman en Miep Verkuyl elkaar kennen. Daar werd toen de kiem gelegd om, samen met andere bezorgde inwoners van de gemeente Zeist, o.a. de heren W.A.W. Bonath en E. Blokhuis, het initiatief te nemen tot oprichting van de Stichting Milieuzorg Zeist en omstreken. Toen werd ook ons logo – dat wij nog steeds voeren – ontworpen door twee actieve donateurs/vrijwilligers namelijk mevrouw C.A.H. (destijds Van Someren) Lambrechtsen en de al genoemde heer W.A.W. Bonath. Eind december 1971 was het zover en in 1972 werd met een groot aantal milieuthema's begonnen: Afval als waardevolle bron van grondstoffen, biologische teelt van voedsel, schoon water, schone lucht en bodem en minder geluidsoverlast. Vrij snel kwam daar een belangrijke poot bij: ruimtelijke ordening en groen. Alhoewel met bepaalde milieuthema's enige vooruitgang is geboekt blijven alle thema's nog steeds even belangrijk, waarbij bij sommige thema's de problematiek zich zelfs heeft versterkt zoals de problematiek van de klimaatcrisis.

Het 'Rapport van de club Rome (1972)' was een stimulans om zuiniger om te gaan met grondstoffen. In Zeist was dat voor de Stichting reden om hergebruik van glas en blik aan te kaarten en zij gaf daarvoor zelf een eerste start (aanvankelijk met open bakken!!). Het gescheiden inzamelen van groente fruit en tuinafval (GFT) werd wel aangekaard bij de gemeente Zeist maar die ging pas overstag toen de rijksoverheid dat halverwege de jaren 80 ging voorschrijven.

Op wereldschaal drongen de gegevens van de Club van Rome maar langzaam door en een nieuwe analyse van de Club van Rome rond 1985 werd in 1987 gevolgd door het rapport van de Commissie Brundtland: *Our Common future* (Onze gezamenlijke toekomst) met daarin de definitie van duurzame ontwikkeling, namelijk: *Duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling die de vraag van deze tijd bevredigt zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties aan te tasten*. Helaas wordt de term na 1995 te pas en te onpas gebruikt. Prins Claus vatte de term duurzaam als volgt samen: 'We hebben de wereld niet geërfd van onze ouders maar in bruikleen van onze (klein)kinderen'.

Het vertalen van het begrip duurzaamheid naar beleid begint rond 1990. Heel langzaam en vaak een verkeerd gebruik van de term, maar toch. We gaan spreken in termen van kringlopen en meer hergebruik, kringloopwinkels komen als paddenstoelen uit de grond en de Stichting maakt in 1990 de brochure: 'Zeist in balans'. Zeer recent in

2010 praten economen van 'circular economy'. Ecologen kunnen dat niet anders zien dan een economie gebaseerd op de kringloopgedachte. Allemaal fantastisch, maar echt lering trekken uit de natuur waar hergebruik en kringlopen al duizenden zo niet miljoenen jaren functioneren is kennelijk de mens die als heerser over de natuur denkt vreemd. We wilden als 'heerser' de natuur naar onze hand zetten (bv. door alles in kassen te kweken) en de omgeving slechts inrichten met het oog op de belangen van de mens zelf. Echter, we komen nu tot de ontdekking dat we de natuurlijke kringlopen moeten gaan respecteren, dat dit wellicht tot een of dé oplossing zal leiden en dat we dus deel uitmaken van het geheel en eigenlijk partner (of liever nog participant) zijn. (Ps: De term 'rentmeester' is een probleem. De Bijbelse rentmeester behelst partnerschap en respect hebben voor de natuurlijke omgeving. De rentmeester uit de 17e eeuw en later moet het land evenwel te gelde maken en gaat erover heersen, is dus heerser).

Het belang voor een goed functionerende natuur, die toch als drager van al het leven op aarde kan worden gezien, wordt na 1990 langzaam aan duidelijk gemaakt bij het formuleren van de plannen voor wegen voor de natuur: de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Dit heeft voor Zeist grote consequenties omdat de plaats tussen twee hoofdstructuren in ligt, namelijk de Utrechtse Heuvelrug en het Kromme Rijngebied. Daarnaast lopen er ook nog eens ecologische verbindingen namelijk die tussen de aldaar gelegen natuurgebieden langs Zeist. Ruimtelijke ordening en het behoud en versterken van het groen komen in Zeist dan ook al snel met elkaar in conflict. Randwegen en aansluitingen van Zeist op de A-28 werden problematisch en uiteindelijk gingen deze wegen (na veelal lange procedures) niet door en werd het geplande viaduct onder de A-28 nabij Oostbroek alsnog een ecoduct, ook al is het ecoduct vanwege mogelijke toekomstige verbredingen van de A-28 en ook de aanleg van een tramlijn tussen de Uithof en Zeist nog steeds niet geheel uit de gevarenzone.

Ook in de economie zien we verschuivingen. De 'Cradle to cradle-benadering' waarbij afval zo veel als mogelijk weer hergebruikt moet gaan worden wordt bekend (en zeer recentelijk dus het begrip 'circular economy'). Dat we zuiniger met grondstoffen moeten omspringen wordt anno 2010 meer en meer duidelijk en de uitkomsten van het model van de Club van Rome uit 1970, met eindigheid van de voorraad grondstoffen (o.a. water, olie, fosfaat, zeldzame aardmetalen, etc.) worden steeds meer manifest. De consumptiemaatschappij waarbij grondstoffen en energie massaal worden verspild nadert zijn einde en zal vervangen moeten gaan worden door een samenleving waarbij we veel zuiniger gaan omspringen

met de aarde en de grondstoffen die daaruit voortkomen. Minder weggooid en veel meer hergebruik, af te dwingen door o.a. het invoeren van statiegeld. Bovendien zullen we dus producten uiteindelijk zo moeten gaan ontwerpen dat de onderdelen waaruit ze zijn opgebouwd steeds weer opnieuw kunnen worden gebruikt, waarbij tevens ook het energiegebruik dat daarmee is gemoeid een belangrijk aandachtspunt dient te zijn.

Met de economische en bankencrisis die we nu beleven zal dat geen gemakkelijke tijd gaan worden maar alle ingrediënten om ook echt om te schakelen zijn aanwezig. De knowhow en de technieken zijn voor handen, de procedés om grondstoffen terug te winnen uit afval bestaan, maar ze kosten geld en zullen ons in onze directe leefwijze gaan beïnvloeden. Alles wat met olie samenhangt, niet alleen benzine en diesel maar ook verlichting, voedsel dat van ver weg komt etc. zal duurder gaan worden.

De politieke wil voor zo'n noodzakelijke 'omslag', waarbij we gaan van een globale economie met al zijn energieverspilling naar een meer locale/regionale economie die is gericht op herstel van natuurlijke kringlopen ontbreekt thans. Juist door nu duidelijke keuzen te maken, bijvoorbeeld door de (voedsel)producten die van ver komen in het hoge btw-tarief (van 21%) onder te brengen en juist dat wat van dichtbij komt (en op biologische/ecologische wijze is geproduceerd) daarvan geheel vrij te stellen (dus in het 0%-tarief) kan ook de burger direct op zijn verantwoordelijkheid worden aangesproken. Hoe verkoop ik een niet alledaagse boodschap aan mensen die gewend zijn geraakt om zich niets te ontszeggen.

Ook in de gemeente Zeist wordt het belang van een groene leefomgeving door de bevolking inmiddels al wel gezien en in enkele gemeentelijke stukken al aangegeven.

P.s. Opvallend is de parallel die tussen geschiedenis van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. en die van de Rijn is te trekken. Net voor 1970 speelde in Europa na 20 jaar opbouw het probleem dat er in de Rijn al bijna geen vis meer voorkwam en dat wij er rond 1965 niet in mochten zwemmen. Na een ramp met Sandoz in Bazel omstreeks 1970 was de maat vol. Er moest iets gebeuren om de vissen in de Rijn te behouden, maar teneinde dat te bereiken is nog heel wat water door de Rijn gestroomd. Heel veel jaren van overleg tussen de landen waar de Rijn met zijn zijrivieren door stroomt volgden met als onderwerp van de besprekingen: hoe zuiveren we afval van de steden en van de fabrieken, waar leggen we zuiveringsinstallaties aan en hoe gaan we er voor zorgen dat een ieder zich er aan houdt, kortom welke sancties leggen we op. Na 20 jaar overleg en (start van de) aanleg van de zuiveringsin-

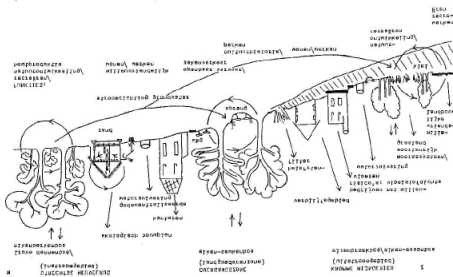
De beslissingen vallen echter nog steeds ten nadele van de natuur uit en ijlen dan weer een tijd na. Hopelijk zullen de krapte aan financiële middelen een en ander vertragen waardoor er lucht komt voor een ander beleid. Ons inspreken op vele bijeenkomsten, waarbij we steeds aangaven dat er ook andere dan financiële belangen voor het welbevinden/levensgeluk belangrijk zijn, ons denken in kringlopen om daarmee op de langere termijn een goede leefomgeving voor onze (klein)kinderen te scheppen heeft er misschien toe bijgedragen dat plaatselijke politici deze inzichten zich ook eigen hebben gemaakt.

Inzamelplaatsen bij de gemeente(n) voor het hergebruik van afval zijn thans geïstitutionaliseerd, maar ook de kringloopwinkels voorzien in het hergebruik dan wel scheiden van afval. Bovendien komen er steeds meer initiatieven, zoals Transition Town, die de productie van voedsel in de direct nabijheid van de woonomgeving (denk met name aan stadslandbouw) gaat propageren.

De ideeën van waaruit de Stichting eind 1971 mee begon, zoals het zuinig omgaan met afval, biologische teelt met minder energiegebruik, etc., komen nu in een nieuw jasje terug. Het jaren uit mogen dragen ervan is wellicht een voorbeeld van langetermijndenken. Hopelijk gaat het de komende jaren zo snel veranderen dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. als het ware vanzelf overbodig wordt. De tijdgeest is aan het veranderen en daarmee ook de handel en wandel van de bevolking en de (plaatselijke) overheden. Vooralsnog kunnen we terugzien op een bewogen tijd met enkele ups en veel downs maar ook met het gevoel dat we van tijd tot tijd mensen en beleidsmakers bereid hebben gevonden anders te gaan kijken.

Erik Notenboom

stallaties was er rond 1990 voldoende zuiveringscapaciteit om de Rijn weer tot leven te laten komen en weer 20 jaar later rond 2010 is het water zo goed dat de zalm en zeer recent ook de steur kunnen worden uitgezet. Dit is een schoolvoorbeeld van een milieuprobleem. Het duurt lang voor men het ziet, in dit geval 20 jaar en het ijlt zeer lang na ook al wil men de zaak weer gezond krijgen, in dit geval 50 jaar. Alle investeringen die zijn gedaan om de Rijn weer geschikt te maken voor vissen en gezond om in te zwemmen werden positief bij het Bruto Nationaal Product (BNP) gerekend. Ja, het gaf werkgelegenheid maar het ging feitelijk om het herstel van wat was fout gegaan en had dus eigenlijk negatief in het BNP moeten worden meegerekend. Als dat met alle vervuiling was gedaan dan had Nederland al lange tijd een negatief Bruto Nationaal Product en was men veel eerder gaan bijsturen.

Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028

Met de nieuwe Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS), die als opvolger van het Streekplan 2015-2025 kan worden gezien, zet de provincie duidelijk een nieuwe koers in. Richtte zij zich in het verleden vooral op toelatings-planologie, waarbij zij plannen van de gemeente vooral aan bepaalde kaders toetste, met het nieuwe plan zet zij (vrijwel) volledig in op ontwikkelingsplanologie. In het nieuwe plan wordt aan de gemeenten en dus indirect ook aan projectontwikkelaars en burgers dan ook veel meer ruimte gelaten, waarbij de provincie niet meer (zo sterk) stuurt op kwantiteit, dus bijvoorbeeld of in een gebied al dan niet woningen mogen worden gebouwd, maar vooral op kwaliteit. Daarbij is het dan natuurlijk wel van belang dat de gewenste kwaliteiten ook in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie op de juiste wijze worden verankerd hetgeen helaas lang niet altijd het geval is.

Met de nieuwe Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie zet de provincie in op een drietal pijlers, te weten:

- een duurzame leefomgeving;
- vitale steden en dorpen;
- een landelijk gebied met kwaliteit.

In het drietal pijlers is duidelijk de zogenaamde ‘Lagenbenadering’ te herkennen en in die zin kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich daar zondermeer in vinden. Wel is het dan natuurlijk van belang hoe de provincie aan de gegeven pijlers in de Ruimtelijke Structuurvisie invulling geeft. Alhoewel door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. een zeer uitgebreide reactie op de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie is gegeven zal zij deze hier niet herhalen maar er slechts een aantal hoofdzaken uitlichten. Voor de meer uitgebreide versie wordt verwezen naar de website van de Stichting.

Op zich is het natuurlijk mooi dat de provincie inzet op een duurzame leefomgeving. Zoals ook uit haar toekomstvisie: ‘Utrecht 2040 – Samen zorgen voor een duurzame en aantrekkelijk regio’ maar voren komt zet de provincie daarbij in om in 2040 geheel klimaatneutraal te zijn. Op zich natuurlijk, ook gezien het landelijke beleid, een uitdagende doelstelling maar dan is het o.i. wel zaak daaraan nu al nadrukkelijk vorm te geven. Zette de provincie daarbij in eerste instantie in de zogenaamde ‘Kadernota Ruimte’ nog in op 20% duurzame energieproductie in 2020, inmiddels heeft zij dat in de voorliggende Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie verlaagd naar 10%. Juist hier is o.i. veel meer mogelijk mits de provincie dat ook echt op zou pakken. Zij heeft hier indertijd niet voor niets door Rifkin e.a. een visie laten ontwikkelen (zie ook het rapport: ‘Utrecht roadmap to a third industrial revolution (Rifkin et al, 2008)’ met tal van schitterende voorbeelden. Door juist alle partners (o.a. bedrijven, woningbouwcoöperaties) en ook burgers binnen de provincie daarop nu aan te spreken moet een dergelijke doelstelling toch in gezamenlijkheid mogelijk zijn.

Ten aanzien van het vitaal houden van de steden en dorpen is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. er op zich blij mee dat de provincie blijft vasthouden aan het realiseren

van de woningbouw binnen de zogenaamde ‘rode contouren’. Door het aangeven van ‘rode contouren’ rondom stedelijke gebieden wordt voorkomen dat er zomaar overal in het landelijke gebied kan worden gebouwd met een sterke verrommeling van het waardevolle landelijk gebied tot gevolg. Tegelijkertijd voegt de provincie evenwel, mede op verzoek van de gemeente, ten aanzien van haar beleid met betrekking tot de rode contouren een bepaalde mate van flexibiliteit toe. Zo zal de ligging van rode contour nu niet eens in de 10 jaar worden herzien maar eens in de vier jaar. Juist als je de druk op binnenstedelijk bouwen echter hoog wil houden moet het voor de gemeenten ook duidelijk zijn dat de rode contour niet zomaar kan worden aangepast. Weliswaar wil de provincie bij die toetsing dan in lijn met het rijksbeleid dat is vastgelegd in de ‘Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)’ daarbij dan ook de zogenaamde ‘Ladder van duurzame verstedelijking’ gaan toepassen, hetgeen op zich natuurlijk mooi is, maar gezien de druk op de Provincie Utrecht, pleit de Stichting er sterk voor alleen bij zeer hoge uitzondering en pas na een zorgvuldig doorlopen procedure de rode contour op een bepaalde plek te verruimen. Juist het beleid uit het Streekplan 2005-2015 voldeed o.i. in die zin uitstekend, inclusief de zogenaamde ‘touwjes-methode’, dus is de Stichting er een voorstander dat dat beleid gewoon wordt gehandhaafd.

Meer in het bijzonder wil de provincie ook toestaan dat in er in de zogenaamde kernrandzones bepaalde rode ontwikkelingen kunnen plaatsvinden bijvoorbeeld door uitplaatsen bebouwing uit stedelijke gebieden, mits dat dan wel tot een kwaliteitsimpuls leidt (het zogenaamde ‘ja, mits’-beleid). Daarvoor dient de gemeente dan ter onderbouwing een gebiedsvisie op te stellen. Uiteraard is de Stichting voorstander om aan gebieden grenzend aan stedelijke gebieden een kwaliteitsimpuls te geven, maar door dat te financieren uit rode ontwikkelingen verruim je eigenlijk de rode contour. Juist hierbij zou o.i. juist samen met stake-holders naar integrale oplossingen moeten worden gezocht. Daarbij moet dan de kwaliteit van die gebieden centraal staan en voor de financiering daarvan naar co-creatieve oplossingen worden gezocht waarbij ook de overheid net als in het verleden haar bijdrage levert (vergelijk ook het proces in vroegere landinrichtingen en tegenwoordig in de zogenaamde Agenda Vitaal Platteland-gebieden).

Waar het nieuwe beleid van de provincie, zoals dat in de nieuwe Provinciale Structuurvisie is vastgelegd, zich o.i. nog het sterkst zal doen gaan gelden is toch in het landelijke gebied. Dat geldt dan niet alleen voor de natuur maar ook het landschap.

De belangrijkste wijziging die de provincie voor haar beleid ten aanzien van het landelijke gebied heeft doorgevoerd is dat ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Mede ingegeven door de bovenproportionale bezuinigingen (van 72%) op de natuur hebben de betrokken provinciale partners (d.w.z. de provincie

Utrecht, de NMU, de Stichting Utrechts Landschap, de LTO, etc.) met betrekking tot de herijking van de EHS het zogenaamde 'Akkoord van Utrecht' gesloten. In dat Akkoord is afgesproken van de op dit moment voor de EHS resterende opgave van nog zo'n 6.000 ha nog maar 1.500 ha te realiseren, 3.000 ha onder een zogenaamde 'groene contour' te brengen (dus alleen nog te realiseren door externe financiering) en 1.500 ha helemaal te laten vervallen. Een en andere betekent feitelijk dat niet alleen de realisatie van de zogenaamde 'robuuste verbindingen' niet langer zeker is, aangezien daarvoor de financiering niet langer is gewaarborgd, maar ook een aantal meer lokale ecologische verbindingen in hun geheel niet meer zullen worden gerealiseerd. Gevolg daarvan is dat er in Utrecht feitelijk geen volwaardig natuurnetwerk meer zal kunnen ontstaan met alle negatieve consequenties voor voorkomende (beschermde) plant- en diersoorten. Dat ook tegen de achtergrond dat in de 'Duurzaamheidsmeting 2010' (Telos) juist de stand van de natuur in het Utrechtse er relatief slecht voor staat en er eigenlijk directe ingrepen gewenst zijn. In die zin hoopt de Stichting dat de provincie en haar partners op het 'Akkoord van Utrecht' terugkomen en alsnog voor een volledige realisatie van de oorspronkelijke EHS gaan. Dat bij de realisatie daarvan dan ook (mede) naar creatieve ideeën in de samenleving wordt gezocht om daaraan vorm te geven spreekt voor de Stichting vanzelf. Mocht de provincie desondanks aan de in de PRS voorgestelde herijking van de EHS vasthouden, dan zal in ieder geval voor de gebieden die onder de groene contour vallen duidelijke natuurdoelen moeten worden aangegeven zodat het ecologisch functioneren van die gebieden bij eventuele 'rood voor groen' activiteiten niet in het geding komt.

Daarnaast wil de provincie aan de zogenaamde 'geledingszones' binnen de stadsgewesten Utrecht en Amersfoort een kwaliteitsimpuls geven waarbij zij zich dan in eerste instantie lijkt te richten op de recreatieve ontwikkeling van die gebieden. Ook die ontwikkeling zal evenwel dan weer door 'rood voor recreatiegroen' moeten worden gerealiseerd hetgeen ook hier natuurlijk tot allerlei ongewenste ontwikkelingen aanleiding kan geven. Teneinde toch een bepaalde sturing aan de ontwikkelingen in het landelijk gebied te kunnen geven wordt in de PRS dan wel verwezen naar de zogenaamde 'Kwaliteitsgidsen landschappen', maar deze zijn thans o.i., hoe fraai ze ook zijn, onvoldoende verankerd in zowel de PRS als de bijbehorende Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV). In die zin heeft de Stichting er dan ook voor gepleit aan de PRS alsnog een zogenaamde 'Kwaliteitskaart (inclusief bijbehorende gebiedsprofielen)' toe te voegen waarmee op basis van de voor een bepaald landschap karakteristieke (kern)kwaliteiten ook duidelijk richting aan toekomstige ontwikkelingen kan worden gegeven. Bovendien zou de provincie bij haar toekomstige beleid voor het landelijk gebied veel meer dan thans het geval is ook gebruik moeten maken van de visies zoals deze veelal op regionaal niveau voor een bepaald gebied reeds zijn ontwikkeld zoals de Landschapsontwikkelingsplannen (LOP's).

Wat specifiek met betrekking tot de gemeente Zeist opvalt is dat men van de binnen de gemeente aanwezige cultuurhistorische waarden (denk o.a. aan de vele landgoederen) alleen nog de historische assen in de 'Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS)' heeft opgenomen terwijl ook binnen de aangrenzende stedelijke gebieden, zowel die van de Stichtse Lustwarande als de Amersfoortseweg (denk aan historische 'roedenverkaveling' van deze 'Wegh der weegen'), nog vele van de aldaar oorspronkelijk aanwezige cultuurhistorische waarden als zodanig aanwezig/herkenbaar zijn.

Verder houdt men feitelijk in de PRS nog steeds vast aan de hoge woningbouwambitie van Zeist, namelijk aan de bouw van 2.200 woningen (exclusief woningen 4e kwadrant Den Dolder), terwijl in de (nieuwe) gemeentelijke Structuurvisie 'Zeist schrijf je met een Q' niet langer de woningbouw aantallen, dus een kwantitatieve opgave, maar juist de kwaliteit centraal staat.

Tenslotte heeft men wat betreft de EHS niet alleen bepaalde gebieden gelegen binnen het Kromme Rijngebied alsnog onder de 'groene contour' gebracht waardoor de realisatie feitelijk onzeker is geworden, maar ook grote delen van Bosch en Duin alsnog in zijn geheel uitbegrensd. Dat betekent niet alleen dat daar dan geen toetsing aan het 'Nee, tenzij-regime' voor de EHS meer zal plaatsvinden maar bovendien dat alleen nog een aantal 'stepping stones' overblijft. Ook hier zal dus dan geen aaneengesloten natuurnetwerk meer kunnen ontstaan, terwijl er hier wel een belangrijke ecologische verbindingzone tussen de natuurgebieden van het Panbos/Beerschoten/Houdringe én die van de Vliegbasis loopt.

Het zal duidelijk zijn, ook gezien de consequenties, dat de Stichting daar in haar reactie op de PRS duidelijke kanttekeningen bij heeft geplaatst.

Centrale thema van de PRS is een duurzame en een aantrekkelijke provincie. Dat wordt door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. uiteraard van harte onderschreven, maar wil de provincie daar (mede) in haar ruimtelijke beleid ook duidelijk vorm aan geven dan zal zij in die zin o.i. de PRS/PRV op een relatief groot aantal punten nog wezenlijk moeten bijstellen.

Patrick Greeven

Burgerparticipatie in Zeist

Als we de ontwikkelingen door de tijd bekijken zien we dat de burgers steeds meer bij ontwikkelingen in hun eigen leefomgeving betrokken (willen) zijn. Stonden zij vanaf de zestiger jaren vooral op de barricaden of lieten zij hun stem horen bij grote protestdemonstraties, in de jaren daarna probeerden zij vooral via beleidsbeïnvloeding en procedures alsnog hun gelijk te halen. Geleidelijk zie je echter ook bij de overheden de tendens om burgers meer direct bij het beleid betrekken. Ook de gemeente Zeist zet bepaalde stappen op het gebied van burgerparticipatie zij het dat dit op vele terreinen nog wel kan worden versterkt.

De Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is eigenlijk al vanaf het begin bij het beleid van de gemeente Zeist betrokken. Zo waren in een (ver) verleden leden van de Stichting, zij het wel op persoonlijke titel, direct vertegenwoordigd in de Commissie Ruimte en Milieu van de gemeente Zeist. Ook al hadden zij in de gemeenteraad dan natuurlijk geen stemrecht, zij konden de leden van de Commissie Ruimte en Milieu wel adviseren over tal van onderwerpen. Die konden dan die adviezen meenemen bij hun besluiten in de gemeenteraad. Later werd door de gemeente een aparte adviesraad in leven geroepen het 'Overlegorgaan Milieu en Landschap (OML)', waarin zowel de lokale natuur- en milieuorganisaties vertegenwoordigd waren als ook burgers. Aangezien het College kennelijk naar eigen zeggen toch de behoefte had aan een meer professionele (en onafhankelijke) advisering werd het OML nog weer later vervangen door de 'Adviescommissie Milieukwaliteit en Leefomgeving (AML)'. Daarin was nog wel één plek gereserveerd voor alle Zeister Natuur- en Milieuorganisaties, maar aangezien de eis werd gesteld dat zij dan wel bij voorliggende onderwerpen met een gezamenlijk advies naar buiten zouden moeten treden, hebben zij daar uiteindelijk vanaf afgezien. Sindsdien richten zij zich dan ook als vanouds vooral op het inspreken bij de gemeentelijke commissies zoals de Commissies Ruimte, Samenleving en ook Bestuur. Binnen de gemeente Zeist gebeurt dat sinds de invoering van het duale stelsel via een zogenaamde Ronde Tafel waarbij eerst de burgers en maatschappelijke organisaties hun visie op een bepaald raadsvoorstel kunnen geven, de leden van de commissie daar vervolgens vragen over kunnen stellen, evenals aan het College, waarna zij in een volgende vergadering over het raadsvoorstel met elkaar in debat gaan. Daarbij wordt dan veelal al duidelijk hoe de diverse politieke partijen ten tijde van de raadsvergadering zelf over een bepaald raadsvoorstel zullen stemmen. De ervaring leert wel dat het in algemeen toch maar zelden gebeurt dat een raadsvoorstel waarbij de aantasting van het groen ten gevolge van een bepaalde rode ontwikkeling (denk aan woningbouw, aanleg wegen, etc.) in het geding is door de gemeenteraad alsnog wordt verworpen. Alhoewel er dus voor de natuur en het landschap ook positieve uitzonderingen zijn, zoals het niet akkoord gaan van de gemeen-

teraad met een nieuw fietspad tussen Zeist-West en de Uithof en ook met de uitbreiding van golfbaan De Brakel, blijft het dus in die zin wel de vraag hoe effectief het inspreken ten tijde van de Ronde Tafel is.

Teneinde burgers ook meer actief bij het beleid te betrekken, dus niet alleen ten tijde van de besluitvorming over een bepaald raadsvoorstel maar vanaf het begin, wordt tegenwoordig door de gemeente bij belangrijke beleidsdocumenten maar ook bij bepaalde projecten, diverse vormen van 'samenspraak' georganiseerd. Op gezette tijden tijdens het planproces worden dan belanghebbenden, zoals bewoners en ook belangenorganisaties, uitgenodigd hun visie op een bepaald concept/ontwerp te geven of (nog beter) samen naar creatieve oplossingen te zoeken. Zo heeft de gemeente Zeist o.a. een klankbordgroep in het leven geroepen bij het opstellen van haar 'Groenstructuurplan'. Weliswaar was dat dan een moeizaam proces, ook al aangezien de klankbordgroep met de gemeente verschilde over de thema's die daarbij centraal dienden te staan (o.a. ecologie versus cultuurhistorie), uiteindelijk is daar wel een product uitgekomen dat door de Stichting in algemene zin werd onderschreven. Ook bij de Structuurvisie werd door de gemeente een interactief proces gevolgd waarbij eerst in dialoog met de samenleving een algehele visie voor de toekomst van Zeist op de wat langere termijn werd geschetst, het zogenaamde 'Ontwikkelingsperspectief 2030', waarna deze visie in maar liefst 17 co-creatieve bijeenkomsten meer concreet werd uitgewerkt tot de 'Structuurvisie Zeist schrijf je met een Q'. Een intensief proces dat uiteindelijk wel nadrukkelijk zijn vruchten heeft afgeworpen. Verder heeft Zeist inmiddels op projectniveau ervaring met burgerparticipatie opgedaan, zoals met de voorgenomen herstructurering van de Clomp als die van het Kerckebosch, als ook met het project 'Huis ter Heide-West'. Zo is bij dat laatste project samen met (vertegenwoordigers van) bewoners uit Huis ter Heide eerst een 'Plan van Eisen' voor de aldaar beoogde nieuwe woonwijk op (een gedeelte van) de huidige sportvelden opgesteld dat thans op interactieve wijze nader wordt uitgewerkt. Voorts is de inrichting samen met bewoners van het nieuwe park in het waterwingebied van Vitens op de Bergweg natuurlijk een schoolvoorbeeld voor interactieve planvorming. Klap op de vuurpijl in Zeist is echter de interactieve dialoog over de bezuinigingen waarbij maar liefst 200 'experts' uit de samenleving, dus zowel burgers als vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, gezamenlijk tot een bezuinigingsvoorstel (van 6 miljoen euro) aan de gemeenteraad zijn gekomen. Ook al zijn ook bij dit proces wel bepaalde kanttekeningen te plaatsen, het is op zich natuurlijk fantastisch dat de gemeente dat aandurft en zo tezamen met burgers naar oplossingen zoekt voor de 'uitdagingen' waar de gemeente voor staat (zie overigens ook de film: 'De kracht van de samenleving' van Frans Bromet).

Gezien de vele ervaringen die inmiddels in Zeist met burgerparticipatie zijn opgedaan zou je verwachten dat de gemeente nu ook echt doorpakt ook om teleurstelling bij de burgers in de toekomst te voorkomen. Vooral de Stichting Beter Zeist, de koepel van de Zeister wijkorganisaties, heeft zich de afgelopen tijd met name voor burgerparticipatie ingezet en een document gemaakt hoe daaraan binnen de gemeente Zeist ook echt vorm zou kunnen worden gegeven. In het document wordt aangegeven hoe je in elke fase van de beleidscyclus (planvorming, besluitvorming, uitvoering, evaluatie) optimaal van burgerparticipatie gebruik kan maken. De zogenaamde 'participatieladder', met als traptreden: informeren, raadplegen, adviseren, samen een plan opstellen, (mee)beslissen én (mee)organiseren is daarbij leidend. Alhoewel in het Collegeakkoord burgerparticipatie als een van leidende thema's is aangegeven heeft het College toch besloten (vormen van) burgerparticipaties niet formeel vast te leggen, dus in een raadsvoorstel, maar per geval 'maatwerk' toe te passen. De Stichting ziet dat evenwel als een gemiste kans. Juist door je ook als gemeenteraad echt uit te spreken voor burgerparticipatie laat je ook

zien dat je daaraan veel zo niet alles gelegen is. We staan met zijn allen voor vele uitdagingen (denk aan o.a. de kredietcrisis, klimaatcrisis, etc) en hoe kan het mooier dan daaraan samen met de burgers, die op velerlei gebied de echte 'experts' zijn, vorm te geven. Juist burgers en ook bedrijven lopen heden ten dage bij tal van initiatieven voorop zoals bij het klimaatneutraal maken van hun wijk (vergelijk ook initiatieven Dichterswijk, Wilhelminapark, Kerckebosch). Met het programma 'Zeist Duurzaam' speelt de gemeente daar volop op in maar het zou natuurlijk mooi zijn als dat ook op vele andere beleidsterreinen het geval is. In die zin hoopt (en verwacht) de Stichting dat het bestuur van Zeist het enthousiasme dat uit de bezuinigingsdialoog naar voren kwam, nu ook echt d.m.v. een vast beleidskader voor burgerparticipatie vorm gaat geven. Juist door daadwerkelijk samen met de burgers naar (co-creatieve) oplossingen te zoeken voor de uitdagingen waar we voor staan is een duurzame en mooie toekomst van Zeist het beste gewaarborgd.

Patrick Greeven

Nieuws van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o.

Slag om behoud binnenbos Kerckebosch verloren

De afgelopen jaren heeft de Stichting Milieuzorg Zeist er samen met o.a. de Stichting Ontwikkeling Kerckebosch en ook de Stichting Conservatief Groen Zeist alles aan gedaan om het in cultuurhistorisch en ook ecologisch opzicht waardevolle binnenbos van het Kerckebosch te behouden. Zo is bij de Raad van State beroep aangetekend tegen het bestemmingsplan Kerckebosch waarin de door de gemeente (en Seijster Veste) beoogde ruimtelijke ontwikkeling in planologische zin is verankerd. Daarnaast is ook bij de rechtbank een voorlopige voorziening aangevraagd tegen de omgevingsvergunning die de kap van de bomen voor de 1e fase van de bouwplannen (van de in totaal 1250 woningen) mogelijk moe(s)t maken.

Weliswaar heeft de Raad van State de tegen het bestemmingsplan ingebrachte beroepen gedeeltelijk gegrond verklaard maar dat betrof slechts één van de in totaal zes woontorens (met hoogte van 33 m) die op het eind van de woonscheggen waren geprojecteerd. De Raad van State deelde de mening van de appellanten dat van de betreffende woontoren, die was gesitueerd ter hoogte van Woudschoten, vanwege de mogelijke lichtuitstraling een wezenlijke verstoring op de aangrenzende EHS zal uitgaan. Althans dat in het bestemmingsplan in onvoldoende mate was gewaarborgd dat een dergelijke verstoring niet zal plaatsvinden. Voor het overige was de Raad van State van mening dat het bestemmingsplan door de gemeente in voldoende mate was onderbouwd, ondanks de (zeer) kritische kanttekeningen die daarbij door de 'Stichting Advisering Bestuursrechtspraak (STAB)' waren gemaakt, o.a. m.b.t. tot de uitgevoerde natuuronderzoeken. Tevens was de STAB de mening toegedaan dat het aanwezige bos

binnen de bestemming 'Bos' onvoldoende bescherming genoot aangezien overeenkomstig het daartoe in het plan opgenomen doeleindenbeschrijving immers al het bos zou kunnen worden gekapt! Maar ook dat vormde voor de Raad van State kennelijk geen reden om aan (grote gedeelten van) het bestemmingsplan alsnog haar goedkeuring te onthouden.

Ook wat betreft de Voorlopige voorziening bij de Rechtbank Utrecht tegen de door de gemeente afgegeven omgevingsvergunning voor de kap van 2379 bomen voor de 1e fase van het Kerckebosch is de Stichting daarbij door de Rechtbank Utrecht slechts gedeeltelijk in het gelijk gesteld. In het bijzonder gold dat dan de kap van de 882 bomen ten behoeve van de ontwikkeling van een heideveld die volgens de Rechtbank door de gemeente in onvoldoende mate was gemotiveerd. Daarnaast gold dat ook voor bepaalde bomen die meer dan 5 meter buiten de zogenaamd 'bouwvlakken' voorkomen. De uitspraak bracht met zich mee dat de gemeente een groot deel van de aangevraagde bomen alsnog gewoon kon kappen hetgeen zij inmiddels, ondanks een tweetal (ludieke) acties van bewoners (en hun schoolgaande kinderen) op het gemeentehuis, ook heeft gedaan.

Voorts is recent door de gemeente ook een besluit genomen op de bezwaren die tegen de kap van bomen ten behoeve van de ontwikkeling van het heideveld waren ingebracht. Ook tegen dat besluit is door de Stichting inmiddels beroep aangetekend. Niet alleen staat er ter plaatse al meer dan 100 jaar bos waaraan toch een bepaalde waarde kan worden toegekend, bovendien is het de vraag of er daardoor nog wel levensvatbaar heidezaad in de bosbodem aanwezig is. Voorts gaat de Stichting er

van uit dat er door de verstoring vanuit de nieuwe bebouwing (denk aan licht en geluid), maar vooral ook door de toekomstige bewoners en niet in de laatste plaats loslopende honden en katten zich hier niet tot nauwelijks een kwalitatief soortenrijke heide kan ontwikkelen.

Functioneren ecologische verbinding ter hoogte Hessing niet langer gewaarborgd

Op het terrein van Hessing aan de Utrechtseweg in de gemeente De Bilt heeft de eigenaar het voornemen aldaar een van de eerste zogenaamde 'gated communities' van Nederland te ontwikkelen. Het gaat daarbij om zo'n 104 luxe woningen waarvan een gedeelte in een drietal langs de zijde van de Utrechtseweg geprojecteerde hoofdgebouwen. Nu is hier net een belangrijke ecologische verbindingzone gelegen die de natuurgebieden van het Vechtplassengebied/Noorderpark met die van het Kromme Rijngebied moet verbinden. Gezien de effecten van de nieuwe bebouwing op de betreffende ecologische verbindingzone en dan in het bijzonder op de bijbehorende faunapassage ter hoogte van de Utrechtseweg heeft de Stichting (evenals overigens ook de bewonersvereniging van de Utrechtseweg) tegen de betreffende ontwikkeling dan ook eerst beroep bij de Rechtbank Utrecht aangetekend en na het ongegrond verklaren van dat beroep ook hoger beroep bij de Raad van State. Helaas is ook dat hogere beroep uiteindelijk door de Raad van State ongegrond verklaard.

Ook over deze uitspraak blijft de Stichting zich evenwel verbazen. Door het onderzoeksinstituut Alterra is immers een onderzoek uitgevoerd naar de eisen die aan zowel de betreffende corridor als ook de betreffende faunapassage dienen te worden gesteld ook gezien de doelsoorten die daarvan gebruik dienen te maken (zie ook het rapport: 'Ecopassage Griftenstein bij de N-237' (Alterra, 2009). Daaruit is naar voren gekomen dat de breedte voor de corridor minimaal 150 m dient te bedragen en dat er ter hoogte van de geprojecteerde faunapassage tevens een bufferzone van 150 m noodzakelijk is. Beziat men vanuit die eisen het bouwplan dan wordt zondermeer duidelijk dat met name het westelijke gedeelte van het plan een wezenlijke inbreuk op de betreffende ecologische verbinding en dan in het bijzonder de faunapassage betekent. Gevolg is dat het bouwplan uiteindelijk tot een minder optimaal functioneren van de hier gelegen corridor zal leiden. Dat de aanleg van een faunapassage onder de Utrechtseweg ter hoogte Hessing overigens dringend noodzakelijk is, is onlangs wederom aangetoond. Recentelijk is er ter hoogte geplande faunapassage immers een das doodgereden.

Verder is inmiddels gebleken dat Hessing, waarvan het moederbedrijf onlangs failliet is verklaard, gewoon weer van plan is hier een markt in tweedehands auto's te starten. Teneinde dat de voorkomen is door de gemeente De Bilt op 28 juni 2012 een voorbereidingsbesluit genomen. Ook gezien de huidige crisis op de woningmarkt blijft het natuurlijk wel de grote vraag of het woningbouwplan zoals Hessing dat aanvankelijk voor ogen had hier ooit nog zal worden gerealiseerd.

Natuur Vliegbasis Soesterberg nog veel waardevoller dan eerder aangenomen

Uiteraard is de Stichting verheugd dat het terrein van de Vliegbasis Soesterberg voor het overgrote gedeelte zal worden teruggegeven aan de natuur. De inventarisaties zoals deze in 2009 en ook 2010 door het Ecologische adviesbureau Van den Bijtel zijn uitgevoerd hebben echter aangetoond dat de natuur op de Vliegbasis nog veel waardevoller is dan aanvankelijk bij de opstelling van het Ruimtelijk plan werd aangenomen (zie ook het rapport: 'Waar de leeuwerik zingt...' (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2011). Daarbij gaat het dan niet alleen om de zeer waardevolle droge schraalgraslanden maar ook om de waardevolle structuurrijke heide en de aanwezige voedselarme bossen, zoals het aanwezige eikenstrubbenbos. Juist door de relatief grote oppervlakte van de droge schraalgraslanden, die uniek is voor de Utrechtse Heuvelrug, maar ook door de afwisseling tussen aanwezige biotopen, kun je op de Vliegbasis dan ook een grote diversiteit aan zeldzame plant- en diersoorten aantreffen. Zo komen er o.a. een aantal zeer kwetsbare korstmossen voor, zoals klein leerblad en knobbelig heidestaartje, daarnaast vele zeldzame tot zeer zeldzame paddenstoelen, zoals bepaalde wasplaten (o.a. geurende wasplaat en de puntmutswasplaat) en ook aan naaldbos gebonden soorten als de larixridderzwam, dennenslijmkop en duivelsbroodrussula (inclusief zeer zeldzame groene variëteit f. viridis), maar ook relatief zeldzame plantensoorten als het ruig klokje, klein warkruid en de brede orchis, vele (beschermd) insecten, zoals diverse soorten vlinders (o.a. aardbeivlinder, kommavlinder, geelsprietdikkopje, heideblauwtje, bruin blauwtje, etc.) en ook sprinkhanen (o.a. blauwvleugelsprinkhaan, ratelaar, zoemertje, heidesabelsprinkhaan, etc.), diverse beschermd reptielen en amfibieën, zoals de hazelworm, levendbarende hagedis, zandhagedis en ook ringslag, vele al dan niet beschermd vogelsoorten, zoals de havik, wespandief, gekraagde roodstaart, veldleeuwerik, boomleeuwerik, graspieper, roodborsttapuit en ook tapuit én tenslotte vele beschermd zoogdieren, waaronder o.a. de das en de boommarter.

Zoals bekend zal het teruggeven van de natuur aan de Vliegbasis moet worden betaald uit de opbrengsten van de aldaar te realiseren nieuwe woonwijk van (maximaal) 440 woningen. De Stichting is evenwel van mening dat de natuur op de Vliegbasis zo waardevol is dat deze eigenlijk alsnog als Natura 2000-gebied zou moeten worden aangewezen en in ieder geval in zijn geheel aan de natuur zou moeten worden teruggegeven. Zij heeft dan ook een uitgebreide zienswijze ingediend op de bestemmingsplannen van zowel de gemeente Zeist als die van Soest die de nieuwe rode ontwikkelingen op de Vliegbasis mogelijk moeten maken. Daarbij richt zij zich niet alleen op de gevolgen van de nieuwe woonwijk op de aldaar thans aanwezige natuur, zoals het zeer waardevolle schraalgrasland, als ook het bos (met o.a. horst buizerd), ook pleit zij ervoor grote gedeelten van de Vliegbasis als rustgebied aan te wijzen. Dit om ervoor te zorgen dat daar geen ontwikkelingen plaats kunnen vinden die tot een verstoring van aanwezige natuur kunnen leiden, zo-

als met name van de voor verstoring door recreanten zeer gevoelige grondbroeders (o.a. veldleeuwerik).

Plannen Stationsgebied Driebergen-Zeist zetten doormening

Afgelopen najaar zijn de plannen voor het Stationsgebied Zeist-Driebergen naar buiten gebracht. Zoals al langer bekend wil men het spoor hier verbreden van drie naar vier banen, hetgeen vanuit het oogpunt van veiligheid met zich meebrengt dat hier ook een ongelijkvloerse kruising met de Hoofdstraat dient te komen. Daarnaast wil men echter tegelijkertijd ook de Hoofdstraat van de A-12 tot aan de Breullaan verbreden tot 2 x 2 rijstroken. Tevens wil men aan beide zijden van de Hoofdstraat een tweezijdig fietspad (breedte 4 m) aanleggen hetgeen uiteindelijk een enorm ruimtebeslag met zich mee zal brengen. Nu komen er in de directe omgeving van het station een aantal schitterende landgoederen voor te weten De Reehorst, Beerschoten-Willinckshof, Bornia en ook De Breul, waarvoor de gegeven ontwikkeling een aanzienlijke inbreuk betekent. Bovendien maken de gegeven landgoederen deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur en als de Hoofdstraat wordt verbreed tot 2 x 2 rijstroken en op bepaalde plekken zelfs tot 2 x 3 rijstroken dan zal daardoor de barrièrewerking voor dieren die van de Utrechtse Heuvelrug naar het Kromme Rijngebieden (en visa versa) trekken aanzienlijk worden vergroot. Gezien de aantasting die de voorgenomen ontwikkeling voor de in het gebied aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie betekent heeft de Stichting dan ook op het voorontwerp-bestemmingsplan waarin de gegeven ontwikkeling is verankerd een uitgebreide inspraakreactie gebracht.

Verder speelt hier ook het voornemen van de Triodosbank om op de buitenplaats van de Reehorst een nieuw hoofdgebouw (met een vloeroppervlak van 12.000 m²) te bouwen. Ook al zijn de plannen dan nog niet definitief de lokale natuur- en milieuorganisaties maken zich wel (grote) zorgen wat dat uiteindelijk voor de buitenplaats betekent. Zij hebben dan ook in een van de bijeenkomsten met de Triodosbank een alternatieve locatie voor het nieuwe hoofdkantoor aangedragen. Niet alleen zou dan de bestaande buitenplaats intact kunnen worden gelaten maar ook kan zo – door aldaar ter plaatse als het ware een nieuw landgoed te ontwikkelen – zowel de landschappelijke als ecologische structuur van het gebied worden versterkt. Voorts blijft het natuurlijk vanuit het oogpunt van duurzaamheid de vraag of er eigenlijk nog wel steeds nieuwe kantoren moeten worden gebouwd, ook al aangezien er, ook in Zeist, al zoveel kantorenpanden leeg staan. In die zin zou de Triodosbank wellicht een voorbeeld kunnen nemen aan het WNF dat een bestaand gebouw zodanig op duurzame wijze heeft getransformeerd dat het bij velen tot de verbeelding spreekt.

Scholengemeenschap De Breul werkt actief mee aan versterken ecologische structuur

Bijzonder verheugd is de Stichting over de overeenkomst die tussen de lokale natuur- en milieuorganisaties

is gesloten met de scholengemeenschap De Breul om de rondom het scholencomplex gelegen hekwerken doorlatend voor reeën (en dus meteen ook voor tal van andere (zoog)dieren) te maken. Dit is een al lang gekoesterde wens van de Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West. Aanleiding is het verzoek van De Breul aan de lokale natuur- en milieuorganisaties om over de uitbreiding van de scholengemeenschap te komen praten. Tijdens die bijeenkomst is niet alleen de uitbreiding zelf aan de orde gesteld en ook de wijze waarop die uitbreiding zal worden gecompenseerd door de elders op het scholencomplex aanwezige bebouwing (op termijn) te amoveren en dus terug te geven aan de natuur, maar vooral ook hoe de natuurfunctie van het terrein dat binnen de EHS is gelegen kan worden versterkt. Daarbij ging de aandacht dan in het bijzonder uit naar een zodanige aanpassing van de hekwerken dat zij met name voor reeën geen barrière meer vormen. De verantwoordelijke conector was daarover meteen enthousiast en nog voordat de termijn tot het indienen van zienswijzen op het bestemmingsplan was verstreken is tussen de betrokken partijen een gezamenlijke overeenkomst getekend. Inmiddels is het voorstel om de hekwerken doorlatend voor reeën te maken, ook in overleg met de Stichting Utrechts Landschap, nader uitgewerkt. Zo zie je hoe een lang gekoesterde droom zo maar in een keer toch werkelijkheid kan worden.

Besluit Let de Stigterpad door rechtbank wederom vernietigd

In het Beheers- en Inrichtingplan (BIP) van het Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug is het voornemen opgenomen voor de aanleg van een geheel nieuw fietspad over de flanken van de Utrechtse Heuvelrug. De Stichting heeft zich vanaf het begin tegen een dergelijk fietspad verzet aangezien dat een inbreuk betekent op aanwezige ecologische waarden. Bovendien bestaan er voor een dergelijk pad o.i. voldoende alternatieven. Nu was het fietspad opgeknipt over een viertal deelgebieden direct samenhangend met de grenzen van de voormalige gemeenten die nu allen deel uitmaken van de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Met name tegen die gedeelten van het pad die waren gelegen binnen de grenzen van de voormalige gemeenten Amerongen, Leersum en Maarn had het nauwelijks zin daartegen beroep bij de Rechtbank aan te tekenen, aangezien de bestemmingsplannen buitengebied waaronder het pad viel de aanleg daarvan zondermeer mogelijk maakte. Dat gold evenwel niet voor het gedeelte van het pad dat binnen het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Doorn viel. Tegen het besluit van de gemeenteraad van 23 juli 2007 om voor dat gedeelte van het pad op basis van een vrijstelling art. 19 een aanlegvergunning te verlenen is dan ook door o.a. de Stichting, evenals de Federatie Groene Heuvelrug, beroep bij de Rechtbank Utrecht ingediend. Die beroepen hebben uiteindelijk tot vernietiging door de rechtbank Utrecht van het besluit van de gemeente geleid aangezien het besluit ondeugdelijk was gemotiveerd. Daarop heeft de gemeente op 14 februari 2011 een nieuw besluit genomen op basis van een geheel herziene ruimtelijke onderbou-

wing waartegen door zowel de Stichting, evenals een omwonende, wederom beroep bij de Rechtbank Utrecht is ingediend. Ook die beroepen zijn door de Rechtbank inmiddels gegrond verklaard. De belangrijkste reden is dat uit de uitgevoerde ecologische onderzoeken naar voren komt dat er met de aanleg van het pad wel degelijk een wezenlijke aantasting van de EHS plaatsvindt. Daarbij tevens aangevend dat gezien het 'Nee, tenzij'-beginsel zoals dat voor de EHS van kracht is er dan zowel alsnog het grote openbare belang dient te worden aangetoond als ook te worden gekeken of er (toch) geen alternatieven

bestaan. Aangezien de gemeente daarop in haar besluit niet nader is ingegaan, is (en blijft) de Rechtbank van mening dat het genomen besluit niet alleen onzorgvuldig is voorbereid, maar ook ondeugdelijk gemotiveerd. De gemeente Utrechtse Heuvelrug moet nu overeenkomstig de Uitspraak van de Rechtbank binnen zes weken opnieuw een besluit nemen op de aanvraag van de provincie voor het fietspad nemen, uiteraard met in acht name van hetgeen de Rechtbank daarover in haar besluit heeft aangegeven.

Patrick Greeven

ANBI-status voor SMZ

In de afgelopen jaren is het bestuur een aantal malen geconfronteerd met de vraag of de Stichting een zgn ANBI-status heeft. Deze afkorting staat voor Algemeen Nut Beogende Instelling en is een status die aan een groot aantal zogenaamde goede-doelen-organisaties is toegekend. Deze status levert een organisatie en haar donateurs/leden/schenkers in bepaalde gevallen fiscale voordelen op. Gezien die voordelen heeft het bestuur een tweetal jaren geleden aan de Belastingdienst het verzoek gericht te worden aangemerkt als een ANBI. Deze aanvraag is destijds afgewezen omdat in de statuten van de Stichting een daarvoor benodigde bepaling ontbrak en geen beleidsplan was bijgevoegd. Dat betekende dat de statuten zouden moeten worden aangepast. Gezien de kosten die de daarvoor benodigde notariële acte met zich zou brengen heeft het bestuur destijds afgezien van verdere actie. Omdat de vraag over een ANBI-status nog steeds af en toe wordt gesteld, besloot het bestuur, na goedkeuring door de Algemene Donateurvergadering, in 2011 alsnog de benodigde statutenwijziging te realiseren. Te meer omdat de notaris bereid was de notariële acte tegen een beperkte vergoeding op te maken en te passeren. Daarnaast werd door de secretaris een door de Belastingdienst geëist beleidsplan opgesteld.

In januari 2012 ontving de Stichting de mededeling van de Belastingdienst dat de Stichting met ingang van 1 januari 2011 de gewenste status is verleend.

Over genoemde fiscale voordelen het volgende:

Voor de Stichting heeft de ANBI-status het voordeel dat geen belasting hoeft te worden betaald over uit erfenissen en schenkingen verkregen gelden. Uiteraard moeten deze gelden wel worden aangewend voor het algemeen belang volgens de statutaire bepalingen.

Voor donateurs en schenkers van giften is het voordeel dat, onder bepaalde voorwaarden, schenkingen aftrekbaar zijn ingevolge de Wet Inkomstenbelasting. Met andere woorden, de Belasting betaalt mee aan de gift van een donateur. Dat betekent dat iemand een grotere geldsom aan een ANBI kan schenken dan voorheen terwijl hij toch het zelfde bedrag kwijt is. Immers doordat het hij geschonken bedrag kan aftrekken van zijn belastbaar inkomen ontvangt hij een fiscaal voordeel.

Afhankelijk van de vorm waarin de schenking aan een

ANBI wordt gedaan is deze geheel of gedeeltelijk aftrekbaar van het belastbaar inkomen van de schenker.

Volledig aftrekbaar (zgn periodieke giften)

Een schenking is volledig aftrekbaar als:

- het een schenking betreft aan een als ANBI geregistreerde instelling;
- hij berust op een notariële acte van schenking*;
- daarin is vastgelegd dat jaarlijks ten minste een bepaalde uitkering in regelmatig bedragen die (ongeveer) even groot zijn overgemaakt worden aan de in de acte genoemde organisatie;
- de looptijd vijf jaar of meer bedraagt;
- de overmaking van de gelden uiterlijk eindigt bij het overlijden van de schenker;
- er geen tegenprestatie door de ANBI tegenover de gift wordt geleverd.

Er geldt geen drempelinkomen of maximaal aftrekbaar bedrag.

** Het zal duidelijk zijn dat als de kosten van het opmaken en passeren van de notariële acte voor rekening komen van de ontvangende instelling, het bedrag van de schenking hoger moet zijn dan de kosten van de notariële acte om financieel gunstig te zijn voor de organisatie.*

De gift moet als persoonsgebonden aftrekpost opgevoerd worden op het belastingformulier. Afhankelijk van het inkomen van de schenker vindt een belastingaftrek plaats van 16 tot 52%.

Gedeeltelijk aftrekbaar (zgn gewone giften)

Een schenking is gedeeltelijk aftrekbaar als:

- het een schenking betreft aan een als ANBI geregistreerde instelling;
- met schriftelijke stukken kan worden aangetoond dat de giften zijn gedaan bv via bankafschriften of kwitanties;
- de instelling geen tegenprestatie heeft geleverd voor de gift;
- het totaal van de giften aan de instelling meer is dan het drempelbedrag;
- niet meer wordt afgetrokken dan het maximaal aftrekbedrag.

Het drempelbedrag is 1% van het inkomen met een minimum van € 60. Het meerdere mag worden afgetrokken maar tot een maximum van 10% van het drempelinkomen. Het drempelinkomen is het totaal van de inkomsten en aftrekposten van de schenker in box 1,2 en 3 zonder zijn persoonsgebonden aftrek. Voor verdere informatie zie www.belastingdienst.nl/giften. *Ben de Wolf*

Verslag lezing “De honingbij in gevaar” op 26 april 2012

Voor 20 - 25 belangstellenden hield Aat Rietveld, vice-voorzitter van het bestuur van de Nederlandse Bijenhouders Vereniging en imker een zeer interessante lezing. Aan de hand van veel illustratiemateriaal werd op het belang van de honingbij ingegaan. Maar liefst 75 % van alle gewassen is voor hun bestuiving afhankelijk van bijen en van ons voedsel is 35 % voor haar voortbestaan afhankelijk van deze dieren. Bestuiven en vruchtvorming; niet alleen vruchten als appels en peren etc. maar ook (spercie)bonen, augurk, paprika etc. zijn van deze dieren afhankelijk. Het gaat niet om het bulkvoedsel als rijst en granen (dat zijn planten waarvan het pollen door de wind wordt verspreid zgn windbestuivers) maar om de gewassen die ons van de broodnodige vitaminen en mineralen voorzien. Het belang voor de economie is zeer groot (loopt in de miljarden euro's) en het is dan ook zeer betreuenswaardig dat die belangen geschaad worden door een aantal activiteiten van de mens zelf.

Als eerste gaat hij in op het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Zeker de nieuwe behorend tot de groep van de neonicotinen zoals bv. imidacloprid. Deze zijn omstreken en onderzoeken spreken elkaar tegen wat betreft de schadelijkheid. Ze zijn zeker schadelijk voor insecten, anders zouden ze niet zijn ontwikkeld om schade aan gewassen tegen te gaan. Dat ze dan ook nadelige invloed kunnen hebben op de honingbij en andere bloembesturende soorten is niet uit te sluiten. In gebieden waar het gebruik van deze middelen aan banden is gelegd werd echter niet het te verwachten herstel van de bijenpopulatie waargenomen. Er is, volgens de spreker, meer aan de hand.

Als tweede aspect gaat hij in op onze omgang met de bijen. Daarbij wordt naar zijn mening te weinig rekening gehouden met de belangen van de bijen zelf. Om te kunnen (over)leven hebben ze als volk net als wij een gevarieerd menu nodig. Wordt dat menu te eenzijdig door gebrek aan variatie aan bloemen en struiken – met een mooi woord lage biodiversiteit – dan dreigt er net als bij de mens als gevolg van eenzijdige voeding een tekort aan mineralen en vitaminen. De landbouw die dus de bijen nodig heeft zorgt er in zijn huidige vorm voor dat de dieren in het buitengebied niet meer dat vinden wat ze nodig hebben om een gezond volk te blijven.

Als derde gaat hij in op de imkerij. Gelukkig neemt de belangstelling voor imkeren toe. Dat stemt tot vreugde, maar ook bij hen baart de bijensterfte zorgen. Weersomstandigheden, met lage temperaturen en veel neerslag, kunnen een rol spelen, alsook de standplaats van de bijenkasten op windrijke plaatsen met weinig of geen zon. Maar ook daar ziet hij veranderingen die nadelig voor de gezondheid van de bijenvolken kunnen zijn.

Door te veel te oogsten van wat de bijen hebben verzameld in het groei- en bloeiseizoen doen we hen te kort en kan een volk verzwakken. De dieren hebben, om de winter door te komen, niet alleen suikers nodig (nectar, honing) maar ook eiwitten (bestanddeel van stuifmeel,

pollen). Het geven van suikerwater als vervanger van de honing is niet voldoende want dan komt er een gebrek aan eiwitten en zal een volk verzwakken.

Door de raten in kant en klare vorm aan te bieden hoeven de dieren daaraan minder te werken maar juist het actief raten bouwen houdt de dieren gezond. Ook moeten de raten regelmatig worden vervangen. De door de larven geproduceerde poep kan onvoldoende door de werkers worden verwijderd zodat de raten na verloop van tijd donkerder van kleur worden. Het is dan de tijd ze te vervangen omdat de kans op ziekten toe gaat nemen. Dat wordt wel eens te laat gedaan en kan dus gevolgen hebben voor het volk.

Dan is er nog het gevaar van de Varroa mijt. Niet het diertje zelf maar het virus dat dit diertje in zich draagt is de boosdoener. Dit virus tast de vleugels van de bijen aan en volledige uitroeiing is niet onmogelijk. Vroeger was chemische bestrijding de enig mogelijke manier, nu is er een goed biologisch middel op basis van thymolie: thymovar. Omdat de Varroamijt een voorkeur heeft voor broedkamers waarin darren (darrenbroed) opgroeien is het zaak dat aantal kamers zo laag mogelijk te houden. Wordt er dan ook nog in de winter gebruik gemaakt met een 3% oplossing van oxaalzuur dan kan men succesvol het aantal Varroamijten per korf laag houden. Het onder controle houden van deze mijt vergt, zoals bovenstaand is te lezen, nogal wat werk.

Alles samenvattend: Het is dus van groot belang dat de bijenvolken van het juiste gevarieerde voedsel (honing en stuifmeelpollen) worden voorzien en dat de korf met een goede hygiëne wordt schoon gehouden.

Hoe kunnen wij als burger dan een bijdrage leveren aan het in stand blijven van de bijenpopulatie in ons land? Heel eenvoudig door ervoor te zorgen dat er weer bloemenrijke (plekken in) tuinen komen. Elke tuin een paar vierkante meter en alles bij elkaar is het dan een heel groot oppervlak. Vanaf het vroege voorjaar, met bolgewassen als sneeuwkllokjes, tulp, narcis, etc. tot in de herfst bloeiende planten. Zorgen dat de gemeenten in hun beleid weer bloemenrijke bermten gaan inrichten in plaats van al die grasbermen want dat zijn voor bijen gewoon woestijnen. Er voor pleiten dat in het buitengebied tussen de akkers of langs de akkers of langs de sloten stroken landbouwgrond uit productie worden genomen en veranderd worden in bloemenrijke stroken. Wat dat betekent werd aan de hand van vele foto's van (stukjes) tuin, slootkanten, wegbermen en randen langs bossen door de spreker duidelijk gemaakt. Die bloemenrijke stroken vormen op hun beurt een geweldig leefgebied en voedingsbron voor allerlei insecten die voor de landbouw schadelijke insecten kunnen opeten (lieveheersbeestjes, sluipwespen etc.). Voor ons een landschap met in het hele seizoen kleurrijke bermten, voor de bijen een omgeving waar ze hun noodzakelijke gevarieerde menu kunnen verzamelen opdat ze hun functie als bestuiver van veel van onze voedingsgewassen kunnen blijven doen.

Niet alleen de honingbij, die vele soorten bloemen kan bestuiven, maar ook solitaire bijen en hommels kunnen die functie vervullen en ook deze dieren hebben baat bij bloemenrijke bermen en slootranden. Wespen daarentegen hebben geen bestuivingfunctie, het zijn rovers en bij hen overwintert (net als bij hommels) alleen de koningin. Tot slot geeft Aat nog aan dat via www.bijenhouders.nl een brochure is te vinden en te downloaden over o.a. bloemenrijke tuinen met daarin tabellen met bomen, heesters, vaste planten en water en oeverplanten die belangrijk zijn als drachtplant voor bijen. Ook is er een tabel

met bomen en struiken die van belang zijn voor vogels en zoogdieren zowel wat betreft bessen en zaden als ook als schuil- dan wel nestelplek.

Het was een boeiende lezing met veel informatie en veel kijkplezier.

Met dank aan Sophieke Nijhuis-Bouma die voor de plaatselijke KNNV-afdeling een verslag maakte en waaruit ik zaken kon gebruiken.

Erik Notenboom

Wist U dat....

Voor een groot aantal mensen zal het ondertussen wel duidelijk zijn dat de A12 wordt verbreed en dat er op grote schaal aan deze weg wordt gewerkt. Er gaat natuur verloren maar er is ook positief nieuws. De verbreding heeft tot gevolg dat er over de A12 en over het spoor een groot ecoduct komt ongeveer 4 à 5 km ten oosten van de Arnhemse Bovenweg. Deze constructie was al vastgelegd voor de bezuinigingen en heeft tot gevolg dat het ten zuiden van de A12 gelegen Nationale Park Utrechtse Heuvelrug (ter hoogte van het Mollenbos) een verbinding gaat krijgen met Noordhout, Bornia en Heidestein en (via ecoducten over de A28) ook met de voormalige vliegbasis Soesterberg. Daarnaast wordt bij de kruising van de A12 met de verbrede Odijkerweg een aparte onderdoorgang voor dieren onder de A12 aangelegd. Op twee plaatsen komt er zo een ecologische verbinding over de A12 (op de Utrechtse Heuvelrug) dan wel onder de A12 (in het Kromme Rijn gebied).

Naast deze twee verbindingen in min of meer Noord-Zuid richting wordt er ook gewerkt om het voor dieren weer mogelijk te maken om van het Kromme Rijn gebied

naar de Heuvelrug te komen en vice versa. Deze verbinding over de Dribergseweg tussen het NS-station en Zeist is nu zeer moeilijk. Middels overleg tussen de directie van de scholengemeenschap De Breul, de Werkgroep Faunapassages, de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. en andere betrokkenen zal bij herinrichting van het terrein van de scholengemeenschap meteen gekeken worden of het mogelijk is het hekwerk rond het terrein van de school passeerbaar te maken voor dieren waaronder het ree. Als dat gaat lukken hebben de dieren tussen Zeist en Dribergen in ieder geval weer de mogelijkheid om zich van het Kromme Rijn gebied naar de Utrechtse Heuvelrug te verplaatsen en omgekeerd. Voorwaarde voor het welslagen van deze zaken was wel tijdig aan de bel trekken, met gegevens komen over de trekroutes van de dieren (welke gegevens er gelukkig waren!) en voortdurend in de gaten houden of datgene dat is toegezegd ook wordt uitgevoerd. *Namens de Werkgroep Faunapassages, Erik Notenboom*